

Des del silenci de l'escriptura

Joan Martí i Castell

Director del seminari

L'escriptura és un altre codi de les llengües, distint del verbal; per la qual cosa n'exigeix un nou coneixement posterior a l'oralitat. La necessitat del consum individual o social de missatges; de fixar sòlidament normes de comportament, acords o contractes; de fer perennes les experiències més diverses que es podran, doncs, transmetre indefinidament de generació en generació; de poder comprovar la literalitat d'enunciats; etcètera, empeny els col·lectius a establir un sistema d'expressió que revolucionaria no solament el món de la informació i del coneixement, sinó també la manera de viure i conviure.

Parlar i escriure són dues competències intercomplementàries que distingeixen la maduresa d'una llengua i de la comunitat de què és pròpia. El salt de l'oralitat a la transcripció corresponent mitjançant els grafemes suposa un punt d'inflexió essencial en la història lingüística de qualsevol territori.

Però la manipulació del negre sobre blanc arriba al seu zenit en la superació de les limitacions òbvies implícites en la «manuscriptura», mitjançant la invenció de la impremta. La revolució que protagonitza és encara avui en desenvolupament, perquè amb la tecnologia hem fet possible que qualsevol informació arribi en temps gairebé real als racons més allunyats de l'Univers.

Aquestes simples consideracions haurien de fer-nos extremament respectuosos en la utilització dels codis establerts. Tanmateix, amb una irreverència no gens responsable, tendim a l'agressió constant a allò que és el patrimoni més distintiu de les persones. Parlem malament i escrivim pitjor; menystenim les tècniques imprescindibles per a la conservació de la integritat de les llengües. Perdem progressivament la consciència del sentit transcendent de l'escriptura, malgrat que en el segle XXI escrivim més que mai; és una pèrdua que afecta el fons i la forma dels textos: expliquem

malament allò que volem comunicar i, com a defecte afegit, ho disposem amb els signes gràfics, amb la qual cosa en distorsionem el valor real i simbòlic. Davant la impotència del domini de l'escriptura, cerquem l'exculpació en un desdeny tan fàcil com demagògic envers la conveniència de la disciplina que hauríem de compartir.

Mentre que els professionals de la informació escrita es preocupen pels sistemes més sofisticats de persuasió ideològica, a una bona part no els amoïna pas gaire que el material amb què la construeixen sigui de qualitat.

El seminari sobre *Quin[s] model[s] de llengua escrita per als mitjans de comunicació?*, organitzat pel Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona - Centre Ernest Lluch amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Catalans, i celebrat al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona els dies 16 i 17 de juliol de 2003, fou una reflexió sobre la importància del bon ús en l'escriptura; no solament en els seus aspectes més estrictament gramaticals, sinó també en els de la variació i els registres; perquè escriure bé, com parlar bé, no és fer-ho sempre com un llibre culte, sinó que exigeix adequar-se al context, és a dir, tenir en compte sobre què s'escriu, on s'escriu, per a qui s'escriu, per a què s'escriu, etcètera.

Les diverses ponències que s'hi presentaren i la taula rodona final, amb Lídia Pons, Carles Riera, Joaquim Romaguera i Isabel-Clara Simó com a participants i Joan Martí i Castell com a moderador, tancaren un argument complex iniciat el curs anterior.